

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

4 Præcepta Decalogi conuenienterne distinguantur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

alijs, &c. Mox & illa quæ vigilantiorẽ exigunt sapientum indagacionem, quæ sci licet Moyfi & alijs deinde sapientibus docenda reliquit. Hinc ergo colligitur postior conclusio. Nempe quod omnia ad Decalogum reducuntur. Nam ille generalia principia continetur in Decalogo, sicut principia in proximis conclusionibus, quonia. Non occides. Non furtum facies, &c. nihil aliud est, quam. Id ne facias alijs, quod tibi fieri non vis. Reliqua vero continentur in eodem Decalogo, sicuti conclusiones in suis principijs. Vt illud Leuit. 19. Coram cano. capite conserge; virtute continetur in illo quod est Honorare parentes; & Non fornicaberis, ad id quod est. Non mechaberis; & illud; Non scenoz dabis; ad id quod est. Non furaberis. At tamen quia copiosius ac luculentius artic. 11. explicanda hæc sunt, illuc vsq; reliqua sunt expectanda.

Ad primũ arg. Ad primum igitur argumentum respõdetur, ideo illa principia de dilectione Dei & proximi non esse in Decalogo expressim posita, quod nulla editioe opus habebant, eo quod sint per se nota, sed Decalogus fuit illorum explicatio. Prius enim statim per fidem sit notum, vt articulo proximo patentiũ sit. Quicumque enim fatetur esse Deum, eadem ipsa confessione comperitissimum habet eundem a se esse diligendum. Neque quidquam esse potest rationi naturali apertius consentiens.

Attamen quia diligens modus, cum res sit supernaturalis, non sit cunctis mortalibus in comperto, eundem expressit in præceptis primæ tabule, ad quæ ideo præcepta reducitur, tanquam principium in suis conclusionibus contentum. Ac pari modo secundum de dilectione proximi re ducitur ad præcepta secundæ tabule.

Ad secundũ arg. Ad secundum argumentum iam supra dictum est; præceptum sanctificandi festi in genere, puta vt tempus aliquod diuinis meditationibus offeramus, non esse ceremoniale, sed morale; in particulari autem esse ceremoniale. Tertij quoque responsio itidem explicata est. Enimvero cum Decalogus illa tantum contineat præcepta, quæ Deus per se tulit, ipsam autem non nisi manifestas naturæ conclusiones exprime re decuerit, & præceptum omne præseferat rationem debiti, quæ quidem ratio in virtute iustitiæ patentior sit, in reliquis ve-

ro latentior, coniequens est, vt decalogus ea tantum præcepta complectatur, quæ pertinent ad iustitiã; Reliqua vero de fortitudine, deque temperantia, ac de ceteris, qua parte includunt rationem debiti, ad eundem Decalogum reducuntur.

ARTICVLVS III.

Utrum præcepta Decalogi conuenienter distinguantur.

Post tres superiores articulos de præceptis moralibus in genere disputatos, descendendum est peculiariter ad Decalogum. De cuius dispositione adhibentur alij quatuor, nempe de distinctione corũ, deque numero, ordine, & traditionis figura. Queritur ergo vtrum præcepta Decalogi vt iacent Exod. 26. sint conuenienter distincta in tria primæ tabule, & septem secundæ? Et arguitur a parte negatiua. Fides quæ intellectualis est habitus, & latrã, quæ est religionis adoratio, duæ sunt virtutes distinctæ, ergo distincta sunt præcepta fidei, & latrã, vt illud. Non habebis deos alienos coram me, pertineat ad fidẽ, quod autem subditur. Non facias sculptile, spectet ad latrã. Ex quo fieret consequens esse quatuor primæ tabule.

Secundò. Illud primum verbum, Ego sum Dominus Deus tuus, est affirmatiuum, quod autem sequitur. Non habebis deos alienos coram me, est negatiuum; præcepta autem affirmatiua distinguuntur a negatiuis; ergo sunt duo, ac perinde resulabunt quinque primæ tabule, nempe ad iustitiã duobus alijs; Ne iures vana per eum, &, Sabbatha sanctifices. Tertio, Concupiscentiam non nisi vnam ponit Apostolus ad Rom. 7. vbi ait, Concupiscentiam nesciebam nisi lex diceret. Non concupisces, ergo vna est concupiscentiæ prohibitio, atque adeo distingui non debet in vnam concupiscentiæ vxoris alienæ, & alteram aliarum rerum. In contrarium est auctoritas Augustini super eodem loco Exodi, distinguentis tria præcepta primæ tabule, & septem secundæ.

De præceptis Decalogi, nemo negare potest esse decem, nomine id planè, & clamante. Quare de hoc vna est omnium consensus sententia. Item eodem consensu affirmant

Argu. 1.

Argu. 2.

Primũ argum.

parte negatiua.

Argu. 2.

Argu. 3. Paulus.

August.

Gemina assertio.

de qua inter cõsensus.

constat.

SOTO
de iure
Legibus
3
Dicitur
13

Argu. 1.

Argu. 2.

Argu. 3.

Ad primũ arg.

Primũ conclus.

Ad secundũ arg.

Ad tertium arg.

firmant in prima tabula fuisse scripta precepta pertinentia ad dilectionem cultumque Dei, in secunda vero illa, quae dilectionem proximi explicatè continent. At verò quot sint tam haec, quam illa, non inter omnes unanimiter constat. Sunt enim tres opiniones. Prima Isychij super illud Leuit. cap. 26. Ita vt decem mulieres in vno clybano coquant panes, qui ponit quatuor in prima tabula, & sex in secunda, vt primum sit illud affirmatiuum. Ego sum Dominus Deus tuus.

Triplex opinio. Prima Isychij.

Hieron.

Secundum. Non habebis deos alienos coram me. Atqui Hieronymus. Osee 10. super illud, Cum corripientur propter duas iniquitates suas eodem modo duo haec fecerunt. Tertium ponit Isychius. Non facies tibi sculptibile: & quarum. Non assumes nomen Dei tui in vanum: illud autè de obseruatione Sabbathi, illic insertum, non censet connumerari inter precepta, neque intelligendum esse secundum literam, eo quod cum mutatum fuerit apud Christianos in Diem dominica, non illud connumerat inter precepta moralia. Illa namque immota permanserunt. Sed ait intelligi secundum Spiritum, vt nullum mundi huius opus vnquam faciamus. In preceptis autem secundae tabulae nonum ac decimum compingit in vnum. Quare non facit, nisi sex. Secunda opinio est. Origenis eodem loco, in idem, distinguentis quatuor primae tabulae, paulò tamen differentiùs ab Isychio. Illud enim, Ego sum Dominus Deus tuus, non facit distinctum preceptum, sed pro eodem illud existimat atque subsequens. Non habebis deos alienos, secundum vero arbitratu, Non facies sculptile, ac tertium. Non assumes nomen Dei tui in vanum, ac denique quartum. Memento vt diem Sabbathi sanctifices. Reliqua vero sex cogitur veluti Isychius connumerare. His tamen non obstantibus statuitur certa conclusio, quae est Augustini eod. m. loco, Praecepta Decalogi distinguuntur in tria prima tabulae, & septem secundae. Ad horum autem perspicuam intelligentiam notandum est duarum tabularum primam haberi mentionem Exodi 31. vbi postquam enarrantur precepta, quae Deus dedit Moyfi in monte, subditur, Dedit quoque Dominus Moyfi completis huiuscemodi sermonibus in monte Sinai duas tabulas lapideas, scri-

Conclusio Terria opinio. Augusti. documentum,

ptas digito Dei. Vbi neque nominantur prima & secunda, neque memoratur quid in alterutra fuerit scriptum, Haebreorum autem confessio est, in vtraque fuisse sculpta quinta praeccepta: Est quippe sententia Iosephi legis peritissimi libro tertio antiquitatum, capite sexto. Illic in quam ait in vtraque quinta verba fuisse scripta, in vna scilicet quatuor de dilectione Dei: coniungit enim in duo. Ego sum Dominus Deus tuus, & Non facies sculptile, ex quo Origenes & postea Hieronymus illam opinionem eberunt. Et in eadem priori tabula quintum collocat mandatum de honore parentibus deferendo, eam fortè ob rem, quod cum Deus sit ex quo omnis paternitas deriuatur, voluit, vt iui instar parentes nostros honore coleremus. Atqui est vero quam simillimum, sic fuisse distributa patiter precepta, quoniam tabulae aequales erant. Et est nata ex illis coniectura, in secunda tabula non extitisse nisi quinque negatiua. Non adulterabis. Non occides. Non furaberis. Non falsum testimonium dices. Non concupisces. Nam praecise haec consulto connumerat Paulus ad Roman. 13. vbi ait. Haec omnia instaurantur illo verbo Diliges proximum tuum sicut teipsum. Nam quod addit. Et si quod est aliud mandatum, non adhibuit nisi propter illa quae extra Decalogum vagantur. At vero quoniam duo isti ordines in duo capita de dilectione Dei & proximi resoluuntur, non tam ad numerum, quam ad mysterium alij patres attendentes, illa quae dilectionem Dei referunt, appellant primam tabulam, illa vero quae dilectionem proximi, secundam. Mox & hoc re colendum, quod primum praecceptum trina habet in Exodo membra, scilicet, Ego sum dominus Deus tuus. Non habebis deos alienos coram me. Non facies tibi sculptibile. Atque hoc ansam praebuit varia de ipso opinandi. His ergo praehabitis, quia aserta conclusio duo habet membra, probatur quod in prima tabula tria sint tantum praeccepta. In primis Isychius violenter nimis à Decalogi numero praecceptum detruncavit obseruandi Sabbathi. Primum, quod cum reliqua in sensu literali, ceu ad mores pertinentia, fuerint illic conscripta, absurdum est dicere illud solum in sensu spirituali fuisse permissum: cum tri eadem serie sint oia disposita. Deinde, quod cum in illa tabula de diuino cultu

Ioseph.

Paulus.

Alteri documentum.

Probatio prioris membrum potè concluditur.

Isychi.

S. T.

Prima ratio in secunda ratione homi-

homines erudirentur, curta fuisset nisi tem-
pus aliquod eidem diuino culti dicasset :
quem cultum præceptum illud explicat :

Tertia ratio. Præterea, quod cum illa fuerit explicatio
naturalis iuris, & nulli essent mortalium
quàm dijs suis non statos dies feriasent,
necessarium erat, vt Deus suæ familiæ &

Quarta ratio. festem, & eius rationem explicaret. Ad
hæc, quod sensus spiritualis abstinendi à
peccatis, parum illic ad rem atinēbat : de
quo latius quæstione sequenti. Argumen-
tum autem in contrarium supra in simili
solutum est. Enimvero cum præceptum
diuini cultus morale sit, ritus verò in parti-

Solutur fundamētum prædicti auctoris Argum. August. in Origēnem. culari, ceremonialis, sit, vt vnum seruire
festum sit morale, quod autem hic aut ille
dies, pertinet ad ius Ecclesiasticum. Con-
tra opinionem verò Origenis arguit Augu-
stinus, quod idem sit, vnum colendum
esse Deum, & non habere Deos alienos.

Nam cum nemo possit duobus dominis
seruire, vnum cole Deum, accipitur exclusi-
uè: Quod autem adiicitur, Non facies tibi
sculptile, perfectius id explicat quod dixe-
rat Non habebis Deos alienos. Facere nã-
que sculptile, non est interdictum, nisi qua-
tenus idololatriæ impietas est. Nam Exo-
di 25. cap. Imagines Seraphin præcipiebã-
tur in templo collocari. Igitur cum totum
illud vnum sit, & secundum, Non aslomes
nomen Dei tui in vanum, ac tertium, Me-
mento dies Sabbathi, sit vt secundum Tri-
nitatem personarum, tria quoque sint præ-
cepta illius tabulæ: Rursus merito arguit
quod prohibitio concupiscendæ vxoris a-
liēne diuersa sit ab alia, concupiscendi res
alienas. Nam secundum Perpateticum
principium, actus distinguuntur per obie-
cta: & clarum est muliebrem vsum di-
uersum esse obiectum à rerum possessione:
quare alterum ad luxuriam pertinet, alter-
um verò ad auaritiam.

Paulus. His nihilominus constitutis, dubium in-
gerunt argumenta in initio quæstionis obie-
cta. Est enim primum in fauorem dicen-
tium duo esse præcepta: Non habebis Deos
alienos: & Non facies sculptile. Nam prius
apparet fidei: posterius verò latræ. Ad q-
non ita multi vni perspicuè Sanctus Thom.
responder. Ait quippe non fuisse necessa-
rium, vt præceptum fidei exprimeretur in
Decalogo: nam illud præsupponitur tan-
quam principium. Sicuti aut. precedenti
dictum est de generali præcepto dilectio-

Alia e-iusdem ratio. nis. Vnde Paul. ad Hebr. 2. Accedentem,
inquit, ad Deum oportet credere, quia est.
Quare non indigebat noua promulgatio-
ne: sed tamen oportuit addere præceptum
latræ, quæ est protestatio fidei. At verò
non explicat vtrum illorum duorum sit
habendum pro præcepto primæ tabulæ.
Neque verò explicat si ne illud præceptum
negatiuum an affirmatiuum. Et idè certe
solutio eius videtur mutila. Nam inferius
articulo septimo ad primum, in præceptis
primæ tabulæ solum vnum agnoscit affir-
matiuum, de sanctificatione Sabbathi: nisi
nuans duo priora esse negatiua: & tamen
in forma communi ecclesiæ primum præ-
ceptum est. Vnum cole Deum. Sic ergo ac-
cipito mentem eiusmodi sancti Doctoris,
quam arbitror esse verissimam. Ex illis in
quam tribus membris primi præcepti il-
lud quod est in capite, Dominus tuus vnus
est non est morale præceptum: sed fidei ve-
ritas, quam confiteri tenetur quicquæ ad
eum accedit. Quæ propterea cum illi qui le-
gem Dei accipiunt, iam tunc se profiteantur
eius iudicis, præsupponere debent cõ-
fessionem fidei, vt ait Paul. Atque hoc est
quod S. Thom. dicit fidem præsupponi an-
te Decalogum. Secundum autem, scilicet,
Non habebit Deos alienos, licet sit expres-
sio eiusdem fidei, pertinet nihilominus ad
latræ, & cultum. Igitur licet S. Thom. in
argumento duo illa proposuerit. Non ha-
bebis Deos alienos, Non facies tibi sculpti-
le: quasi prius ad fidem pertineret: poste-
rius verò ad latræ: responso tamen eius
est, eiusmodi distinctionem negare. Im-
mò prius censent esse primum mandato-
rum Decalogi ad latræ pertinens: poste-
rius, nihil aliud quam eius explanationem.
Sed arguis: Ergo secundum eum nul-
lum est præceptum fidei: quando quidem
a Decalogo illud excludit. Negatur conse-
quentia: immo expressè 2. 2. quæst. 1. art. 8.
illud affirmat. Quin etiam hic: sed ait quod
tale præceptum non est in Decalogo,
sed eius præambulum: sicut præceptum
dilectionis. Quo quidem præcepto &
antiqui etiam tenebantur: quin verò &
omnes in lege nature quantum ad illam fi-
dem qua ait Paul. Quia Deus, est, & quia
remunerator est. Quo sit, vt primum Deca-
logi præceptum, sit in forma negatiuum:
sed tamen affirmationem comprehendens,
vt ait statim in solutione secundi. Quare
Paulus

Primâ Decalogi præceptum licet negatiui formâ præferat, affirmatiuam tamen cõplectitur.

Ad primam arg. S. Tho.

Primatio in scyhiu ecclia ratio.

nis. Vnde Paul. ad Hebr. 2. Accedentem,
inquit, ad Deum oportet credere, quia est.
Quare non indigebat noua promulgatio-
ne: sed tamen oportuit addere præceptum
latræ, quæ est protestatio fidei. At verò
non explicat vtrum illorum duorum sit
habendum pro præcepto primæ tabulæ.
Neque verò explicat si ne illud præceptum
negatiuum an affirmatiuum. Et idè certe
solutio eius videtur mutila. Nam inferius
articulo septimo ad primum, in præceptis
primæ tabulæ solum vnum agnoscit affir-
matiuum, de sanctificatione Sabbathi: nisi
nuans duo priora esse negatiua: & tamen
in forma communi ecclesiæ primum præ-
ceptum est. Vnum cole Deum. Sic ergo ac-
cipito mentem eiusmodi sancti Doctoris,
quam arbitror esse verissimam. Ex illis in
quam tribus membris primi præcepti il-
lud quod est in capite, Dominus tuus vnus
est non est morale præceptum: sed fidei ve-
ritas, quam confiteri tenetur quicquæ ad
eum accedit. Quæ propterea cum illi qui le-
gem Dei accipiunt, iam tunc se profiteantur
eius iudicis, præsupponere debent cõ-
fessionem fidei, vt ait Paul. Atque hoc est
quod S. Thom. dicit fidem præsupponi an-
te Decalogum. Secundum autem, scilicet,
Non habebit Deos alienos, licet sit expres-
sio eiusdem fidei, pertinet nihilominus ad
latræ, & cultum. Igitur licet S. Thom. in
argumento duo illa proposuerit. Non ha-
bebis Deos alienos, Non facies tibi sculpti-
le: quasi prius ad fidem pertineret: poste-
rius verò ad latræ: responso tamen eius
est, eiusmodi distinctionem negare. Im-
mò prius censent esse primum mandato-
rum Decalogi ad latræ pertinens: poste-
rius, nihil aliud quam eius explanationem.
Sed arguis: Ergo secundum eum nul-
lum est præceptum fidei: quando quidem
a Decalogo illud excludit. Negatur conse-
quentia: immo expressè 2. 2. quæst. 1. art. 8.
illud affirmat. Quin etiam hic: sed ait quod
tale præceptum non est in Decalogo,
sed eius præambulum: sicut præceptum
dilectionis. Quo quidem præcepto &
antiqui etiam tenebantur: quin verò &
omnes in lege nature quantum ad illam fi-
dem qua ait Paul. Quia Deus, est, & quia
remunerator est. Quo sit, vt primum Deca-
logi præceptum, sit in forma negatiuum:
sed tamen affirmationem comprehendens,
vt ait statim in solutione secundi. Quare
Paulus

Solutio. S. Tho. videtur mutila.

Mens S. Thom.

S. Tho.

S. Tho.

S. Tho.

S. Tho.

S. Tho.

S. Tho.

Solutio.

S. Tho. videtur mutila.

Mens S. Thom.

S. Tho.

S. Tho.

S. Tho.

S. Tho.

S. Tho.

S. Tho.

S. Tho.

S. Tho.

S. Tho.

S. Tho.

SOTO
de iure
legibus
DIE
15

Ioseph.

Paulus.

Altera locum.

Probatio in scyhiu ecclia ratio.

Primatio in scyhiu ecclia ratio.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

non fuit operepretium duo secerni, sicuti: Honora patrem, & matrem: & Non occides. Quocirca non repugnat ut affirmatiue quoque proponatur. Vnum cole Deum. Tametsi huius peculiaris consideratio questione sequenti redibit. Ad tertiam ratiōem est, ubi designata est discriminis ratio inter concupiscētiā mulieris, & auaritiā aliarum rerum. Attamen quoniam ambę in vnam generalē ratiōē appetendi coeunt, sub eodem nomine Paulus vtramque complexus est.

Ad tertium argumentum.

ARTICVLVS V.

Vtrum præceptorum Decalogi numerus congruat.

In articulo præcedenti de distinctione tantammodo præceptorum primę & secundę tabule definitum est: ita quod illico subsequitur de numero disputare, videlicet, an denarius congruet? Et arguitur a parte negatiua: Peccatum, ut supra ex definitione quam Ambrosius, quam Augustinus, est transgressio diuine legis: peccata autem trifortia sunt: nempe, quibus quis peccat aut in Deum, aut in proximum, aut in seipsum. cum ergo in Decalogo nullum præceptum tertij generis existat, puta quo homo in seipsum componatur, diminutus est. Secundo: & in præcepto tertio primę tabule apparet cultus: cum ex tam multis solennitatibus ac sacrificijs, quibus Deus colebatur, de uno tantum Sabbatho mentionem fecerit. Atque idem fit argumentum contra secundum: vbi tantum cautum est, ne nomen Dei assumatur in vanum: cum tamen præter petiurium passim oboriantur blasphemie, falsęque doctrinę, quibus Deus ab hominibus dehonestatur. Atque adeo simile obijcitur contra quartum præceptum. Nam vnusquisque naturali federe non solum parentibus dilectionem debet, verum & filijs, ac ceteris, seu sanguine, seu quauis alia necessitudine coniunctis: ergo cum auctore Pauli ad Timotheum. i. finis præcepti sit charitas, de horum singulis debuerunt singula scribi præcepta. Tertio arguitur: Quandoque peccati genus prius corde, quam opere committitur. Nam vt ait Christus, ex corde exunt cogitationes prauę, adulterię, & c. sed in moechia, & furto, scorsum,

Arg. 1. Ambrosius Augustinus.

Arg. 2.

Arg. 3.

post operum prohibitiones. Non moechaberis, Non furtum facies: explicantur peccata cordis: Non concupisces rem proximi tui, & Non concupisces uxorem proximi tui: ergo eadem regulā debuit & in reliquis obseruari. Et quarto postremoque arguitur: Appetitus sensitiuus in irascibilem & concupiscibilem diuiditur, quarum vtraque pars sedes est corrupti affectus: ergo sicut concupiscibilis singularibus præceptis infrænata est, ita debuit & irascibilis compefci. In contrarium est illud Deut. 4. Olliendit vobis pactum suum quod præcepit vt faceretis. Et ecce verba quę scripti in duabus tabulis lapideis. Quę quidem sunt prioris.

Quæstio facillima est nempe ad hoc tantum mota, vt argumentorum dubia dilucidentur. Est ergo conclusio competentissimum esse numerum Decalogi, quæ non solum generali illa ratiōe patet, quod Dei perfecta sunt opera, verum & peculiaribus a fine legis oblati. Dicitum enim est finem diuinę legis esse hominem, tum in ordine ad Deum instituire, tum deinde in ordine ad proximos: Deo autem cum primis fidelitatem debemus, quæ in hoc consistit, vt eius honorem nemini præterquam ipsi deferamus: hoc ergo primo præcepto cauetur, Non habebis Deos alienos. Mox debemus eidem reuerentiam quæ in hoc posita est, vt nihil in eum iniuria iactamus: quod cauetur præcepto secundo: Non assumes nomē Dei tui in vnum. Præterea, ob beneficia quę in nos tam ampliter collocauit, debemus ei obsequium famulatum, nempe vt tempora quadam succedamus, quę eius meditationi donemus: de qua re tertio præcepto commoneur. Et quoniam inter beneficia hæc primum fuit creationis opus, designatus dies Sabbathi, quo illo opere absoluto, requieuit Deus. Oido autem hominis ad hominem vel peculiaris est, vel generalis. Peculiare autē debitum, atque omnium illustrissimum est, quo filij tenentur parentibus obsequi, à quibus, secundum Deum, vitam quę bonorum omnium basis est, susceperunt. Et ideo statim post tertium de famularu qui Deo dentur, subsequitur quartum de honore parentibus deferendo: adeo, vt sicut paulo antea dicebamus, non sit verò dissimile in priori tabula fuisse conscriptum. Generalē autē homo ordinē hēt ad reliquum mortaliū.

Postre-
mū arg.

Conclu-
sio re-
spōsiua.

Prima
ratiō 2
conclu.

Secūda
ratiō.

Ad
mā

Vic-
lucio
S. 7.